

Iisalmen kaupunkistrategia **2030**
Välitarkastelu syksy 2024

Suomen ihmeellisin kaupunki

Kaupunginhallitus 28.10.2024
Kaupunginvaltuusto xx.xx.2024

Mikä on strategia?

Kuntastrategian ja strategisen asian voi määritellä seuraavasti:

- Kuntastrategia on kuntakokonaisuuden pitkän tähtäyksen päätöksentekoa ja toimintaa ohjaava **tulevaisuuden suunta tai kantava idea**.
- Strateginen päätös tai toimenpide on sellainen, joka vie kuntaa kohti strategiassa määritellyä suuntaa tai ideaa.
- Kuntastrategiassa joudutaan yhteensovittamaan, arvottamaan ja priorisoimaan pitkällä tähtäyksellä erilaisia yhteiskuntapoliittisia kantoja ja linjauksia.
- **Lisäksi** kunta tarvitsee usein poikkihallinnollisia strategian toteuttamisohjelmia, jotka laaditaan linjassa kuntastrategian kanssa ja sen tavoitteita tukemaan ja toteuttamaan. (kuntaliitto.fi)

Strategiaprosessi

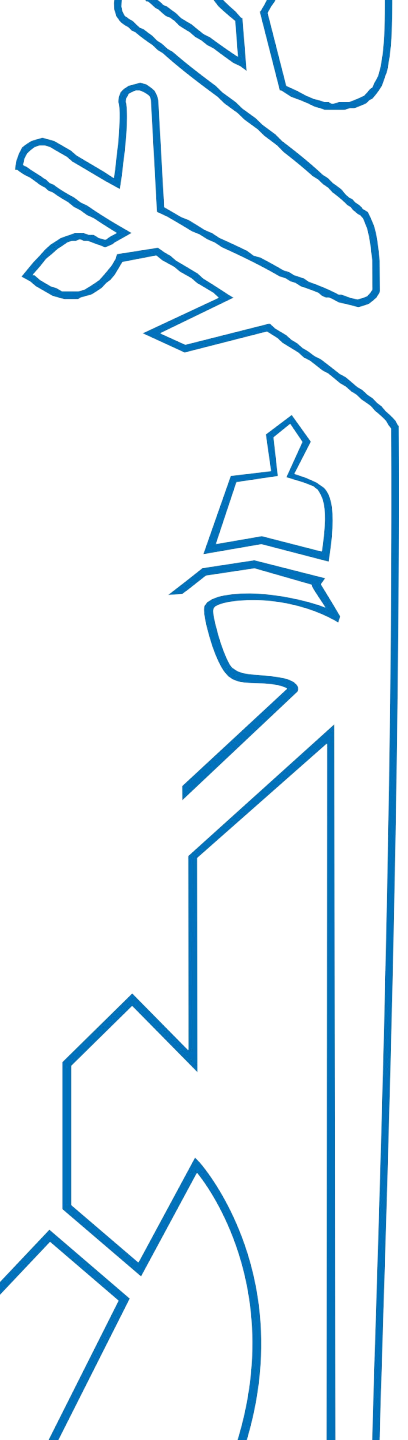

Lähde: Kuntaliitto

iisalmi.fi

Strategiaprosessi Iisalmessa

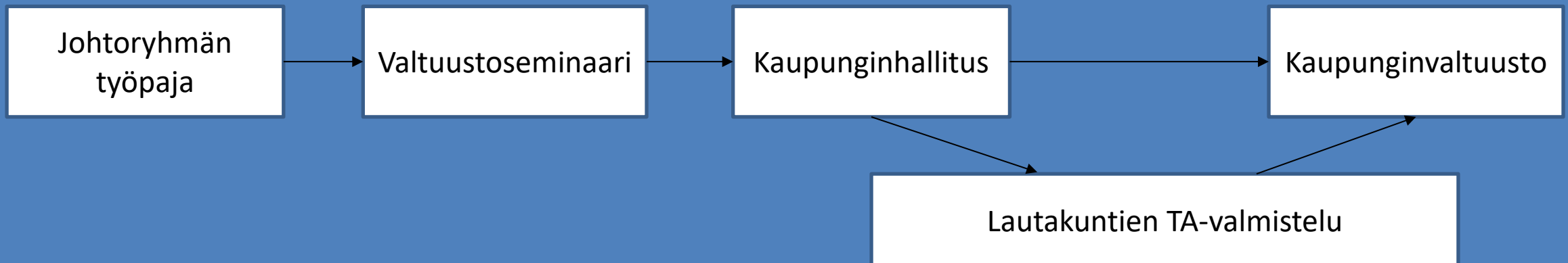
- Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt strategian joulukuussa 2021, jonka jälkeen sen päivitettyt tavoitteet on otettu huomioon talousarviosuunnitelmissa 2022-24
- Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätöksessä ja osavuosikatsauksissa, jonka pohjalta tehdään tarvittaessa toimenpidetason muutoksia seuraaville toimintakausille
- Strategian valtuustotason välitarkastelun tavoite oli kerätä palautetta koko strategian ajantasaisuudesta ja onnistumisesta – tarvitaanko aivan ylimmän tason muutoksia strategisiin suuntaviivoihin tai tavoitteisiin
- Työpajojen perusteella ylätason tavoitteet nähtiin edelleen hyvinä ja niitä kohti on edetty valtuustokauden aikana. Ainoastaan talouden ja digitalisaation osalta nähtiin muutostarpeita strategian tavoitetasolla.
- Muut kehittämiskohteet kohdistuvat strategisiin toimenpiteisin lautakuntatason toimenpidesuunnitelmissa

Strategian välitarkastelu

- Tavoitteena päivittää vuoden 2021 strategiaa, joka otettiin käyttöön vuoden 2022 alusta
 - Osa toiminnallisista tavoitteista saatiin käyttöön vasta vuoden 2023 alusta
- Johtoryhmän työpaja 12.8.2024, onnistumiset ja kehittämiskohteet
- Valtuustoseminaari 28.8.2024, onnistumiset ja kehittämiskohteet
- Yhteenveto kaupunginhallitukseen 30.9.2024
 - Lautakuntien valmisteluun lokakuussa
- Valtuustoon 11.11.2024

Suomen ihmeellisin kaupunki - lisämi

Arvioitava strategia

An aerial photograph of the town of Iisalmi, Finland, taken at sunset. The town is situated along a large body of water, with a harbor area visible on the left. The sun is low on the horizon, casting a warm, golden glow over the entire scene. The town features a mix of residential buildings, commercial structures, and green spaces. A large blue banner is overlaid on the image, containing text in Finnish. The overall atmosphere is peaceful and scenic.

VISIO 2030

SUOMEN HOUKUTTELEVIN SEUTUKAUPUNKI

Iisalmi on kansainvälisesti tunnettu, helposti saavutettava, rohkeasti kehittyvä ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

- Suomen Ihmeellisin kaupunki -

Suomen ihmeellisin kaupunki

TOIMINTA-AJATUS

Huolehdimme asukkaidemme
hyvinvoinnista ja vahvistam-
me koko seudun kilpailukykyä
ja vetovoimaa

STRATEGISET TEEMAT

Inspiroiva Iisalmi

Ihana Iisalmi

Ihmeiden Iisalmi

Kestävä
kuntatalous

Hyvinvoiva
henkilöstö

Digitalisaatio,
tiedonhallinta
ja tiedolla
johtaminen

VISIO 2030

Suomen houkuttelevin
seutukaupunki

Toimimme rohkeasti maalla ja maailmalla.
Luomme vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä.
Iisalmessa kaikki saavat onnistua.

Strategiset teemat

Inspiroiva Iisalmi

– Hyvinvoinnin ja osaamisen aktiivinen kehittäjä

Ihana Iisalmi

– Toimivan ja turvallisen kaupunkiympäristön rakentaja

Ihmeiden Iisalmi

– Vetovoimainen ja monipuolinen seutukeskus

Inspiroiva Iisalmi

– strategiset tavoitteet

- Olemme hyvinvointia ja osaamista aktiivisesti kehittävä kaupunki, jossa toimintaa uudistetaan rohkeasti kouluttamalla henkilöstöä, tarjoamalla uusia palveluja sekä olemalla mukana kokeiluissa.
- Osallistamme käyttäjäryhmät ja kolmannen sektorin mukaan palveluiden suunnitteluun ja viestimme palvelutarjonnastamme aktiivisesti ja monikanavaisesti
- Edistämme kuntalaisten hyvinvointia kannustamalla omatoimiseen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen sekä tarjoamalla monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa
- Huomioimme väestörakenteen muutokset ennakoivasti palvelutarjonnan kehittämisessä eri ikätasoille ja kohderyhmille
- Meidät tunnetaan valtakunnallisesti veto-voimaisena ja monipuolisena koulutuskaupunkina, joka tarjoaa asukkailleen mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen vauvasta vaariin
- Kehitämme uusia yrityslähtöisiä koulutusmalleja ja toimimme aktiivisesti ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutusmahdollisuuksien lisäämiseksi alueella yhteistyössä oppilaitosten kanssa
- Teemme päätöksiä, joilla turvataan perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja hyvään oppimiseen

Ihana Iisalmi

– strategiset tavoitteet

- Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden
- Toimitilamme ovat terveellisiä käyttää ja edistämme vähähiilistä rakentamista
- Yhdyskuntarakenteemme on tiivis, ja toimiva palveluverkko on hyvin saavutettavissa, liikuntareitit ja puistot houkuttelevat ihmiset liikkumaan
- Tarjoamme laadukkaita asuin- ja työpaikkatonttialueet sekä kehittyvät kyläalueet uusille rakentajille
- Vaalimme kaupungin arvokasta historiaa ja kulttuuriympäristöämme
- Huolehdimme kaupungin siisteydestä ja kannustamme myös kuntalaisia huolehtimaan ympäristöstään
- Olemme toiminnassamme hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä

Ihmeiden Iisalmi

– strategiset tavoitteet

- Olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa
- Meillä arki on helppoa kaikenikäisille ja elinvoimainen keskusta houkuttelee asioimaan
- Toimimme yritysystävällisesti ja tarjoamme kilpailukykyiset yrittämisen olosuhteet, kehittämispalvelut sekä laajan yhteistyöverkoston niin teollisille kuin palveluyrityksillekin
- Huolehdimme kaupungin hyvästä saavutettavuudesta ja vahvalla edunvalvonnalla vaikutamme eri sidosryhmiin seudun elinvoimaisuuden kehittämiseksi
- Panostamme osaavan työvoiman saatavuuteen yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa kehittämällä koulutusta sekä työllisyydenhoidon ja työperäisen maahanmuuton palveluja
- Yhteisölliset tapahtumamme houkuttelevat kävijöitä laajalta alueelta ja teemme yhteistyötä kansainvälisen matkailun kehittämiseksi seudullisten ja maakunnallisten toimijoiden kanssa.

Teemojen läpileikkaavat tavoitteet

Kestävä kuntatalous

- Kaupungin tulot kattavat menot suunnitelmakaudella, veroprosentit ovat maakunnan keskiarvon alapuolella
- Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden
- Asukaskohtainen lainamäärä ja vastuut ovat alle kuntien keskiarvon
- Omistajapolitiikkamme on aktiivista, tarkoituksenmukaista ja tehokasta
- Hankintapolitiikkamme on yrittäjäystävällistä ja paikallisen tarjonnan huomioivaa

Hyvinvoiva henkilöstö

- Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen ovat erinomaisella tasolla
- Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti
- Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti

Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

- Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen
- Monipaikkaisuus on meille arkipäivää
- Kehitämme tiedolla johtamisen prosesseja organisaatiossa aktiivisesti

Arvioinnin tulokset

Onnistumiset

- Talouden tasapainon ylläpitäminen ja velkaantumiskehitys tavoitteessa
- Sairauspoissaolot vähentyneet tavoitteen mukaisesti (pl. Lomitus)
- Sosiaalinen pääoma tavoitteen mukainen
- Liikuntaa ja kulttuuria kehitetty: Uusi uimahalli + Jäähallin huoltorakennus + Kulttuurikeskus
- Liikunta-alueiden kehittäminen suunnitelmallisesti ml kevyen liikunnan väylät
- Korjausvelkaa saatu pienennettyä
- Investointien kustannusarviot ovat pitäneet
- Onnistuneet kokeilut esim. lisälmen harrastamisen malli - IHME
- Seutuyhteistyö: Ympäristöpalvelut ja eläinlääkintä, työllisyyspalvelut, lomitus
- Monipaikkaisuuden huomioiminen etätyöohjeessa

Onnistumiset

- Omistajapolitiikan kehittäminen: SOTE-kiinteistöt
- Arki on helppoa ja lyhyet etäisyydet palveluihin, työpaikkoihin ja harrastuksiin tekevät elämästä sujuvaa ja ihmisläheistä
- Saavutettavuus: 5-tie, junavuorot, Itärata Oy
- Digitalisaatio: Intranet ja www-sivut uudistettu, tekoälypilotti tulossa
- Henkilöstön hyvinvointiin ja monipuolinen kouluttamiseen panostetaan esim., Oulun yliopisto-yhteistyö, hyvinvointiedut jne.
- Käynnistetty yhteinen pyöreä pöytä Ylä-Savon kuntien kanssa sekä YHESSÄ-verkoston kehittäminen
- Yhteinen edunvalvontaohjelma sekä seudullisia hankkeita toteutetaan aktiivisesti esim. Pohjois-Savon Matkailu Oy, Iisalmi ja Tienoot, tapahtumien kehittäminen
- Vuoropuhelua käydään säännöllisesti seudun yrittäjien kanssa esim. hankintafoorumeissa sekä yhteistyö 3 sektorin kanssa
- Ilmastotoimet suunnitelman mukaisesti: ajoneuvot, vähähiilinen rakentaminen ja kiinteistöt, ilmasto hanke SIISTI IISALMI
- Osallistava budjetointi 100 000€, osallistettu kuntalaisia ja yhdistyksiä
- Viestintään panostettu mm. uudistamalla iisalmi.fi ja intranet. Tarjotaan aktiivisesti tietoa ja kuntaviestinnän kanavat tavoittavat sekä kuntalaisia että muita sidosryhmiä

Onnistumiset

- Kaupunki on siisti ja hyvin hoidettu enimmäkseen
- Ikäihmisten lisääntyminen ja nuoriso huomioitu palveluntarjonnassa (seniorkortti, nuorisopassi)
- Väkiluvun maltillinen lasku
- Veroäyri pysynyt pienenä ja pienempi velkamäärä kuin vastaavan kokoisilla kaupungeilla
- Liikenneturvallisuus parantunut, onnettomuudet vähentyneet, 5- tien ohituskaista
- Vahva elinkeinorakenne, vahvaa teollisuutta
- Suunnittelun taso noussut, suunnittelun ohjaamisessa onnistuttu
- Turvallisuus, poliisipartiot näkyvissä
- Vihreän teknologian tuotantoa tulossa, mahdollisuuksia tarjolla
- Päätöksentekokulttuuri hyvää- ei suuria ristiriitoja
- Ei paljon valituksia tai oikaisuvaatimuksia
- Oikea-aikainen rakentaminen ja viivästyssakot otettu käyttöön
- Urakkamuodot rakentamisessa . Jaettu urakka mahdollistanut paikallisten osallistumisen

Onnistumiset

- Asuntotonttitarjonta hyvää
- Oman TE-alueen saaminen, samoin koko maakunnan lomituspalveluiden saaminen
- Perinteiset tapahtumat jatkuneet ja uusia syntynyt. Riittävä tuki varmistettava
- Kouluinvestoinnit terveellisten tilojen mahdollistamiseksi
- Koulutus perusopetuksen puolta vahvaa, samoin ammatillisen koulutuksen tarjonta on seudun toimialoja ajatellen kunnossa. Korkeakoulutuksessa otettu askelia parempaan kehittäen mm. tekniikan koulutusyhteistyötä. (esim. YHESSÄ malli, OPETOP erityisopettajakoulutus)
- Maaseutuhallinto. Maaseutuviranomaiset myöntävä merkittävän summa rahaa aluetalouteen
- Vähäinen vaihtuvuus keskeisissä virkatehtävissä

Kehityskohteet

- Nettomuuton kehityssuunta ei ole toteutunut
- Yrittäjäyhteistyön palaute, tuki pienyrityksille i ole aina onnistunutta
- Väestömuutoksen vs. palvelutarjonnan kehityssuunnat, palveluverkkosuunnitelman kehittäminen huomioiden ennakoivasti myös monipaikkaisuus- ja kanavaisuus
- Digitalisaation parempi hyödyntäminen ja toiminnan tehostaminen
- Osaavan työvoiman saatavuus on edelleen iso haaste
- Raskas investointisuunnitelma, muutetaanko tavoitteen asetantaa ml. Lainat ja vastuut?
- Henkilöstöohjelman päivittäminen
- Monitoimiareenan /jäähallin toteuttaminen, jalkapallohallin uusiminen
- Julkisen liikenteen kehittäminen vastaamaan alueen asukkaiden, oppilaitosten ja yritysten tarpeita
- Kaupunkibrändin kehittäminen niin että yhteisö näkee sen liputtamisen arvoisena , Työnantajakuva parantaminen, suositteluhaluus
- Lisää yhteisiä tapahtumia yrittäjien ja järjestöjen kanssa brändättynä niin, että houkuttelevuus nousee uudelle tasolle tuo taloudellista hyvinvointia kaupunkiin

Kehityskohteet

- Kolmannen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön lisääminen edelleen
- Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö
- Lasten määrän vähenemistä ei ole huomioitu
- Liikuntaolosuhteiden markkinointi
- Yritystonttien ym. markkinointi
- Selfiepaikka puuttuu
- Kannustaa yksityisiä pitämään rannat ym. siistinä
- Edunvalvonnan tulisi olla vahvempaa, uudet asukkaat, yritykset. Miten näyttää valtionhallinnossa/EU-tasolla
- Oppisopimuskoulutuksen kehittäminen, yhdistäminen työvoimapalveluihin
- Rahoitusten parempi hyödyntäminen
- Vihreän siirtymän tuki
- Palvelulupaukset asukkaille, virheet myönnetään ja korjataan

Kehityskohteet

- Matkailualan kehittäminen
- Lähiruoka- tuotanto, REKO ketjujen tehostaminen
- Keskusta-alueen vetovoima, muuttuvan liike-elämän tarpeisiin soveltuvat tilat
- Avoimuus päätöksentekoon sekä nuorten aikuisten ja opiskelijoiden huomioiminen strategiassa
- Kaavoitus liian itseohjautuvaa
- TE-palveluiden kehittäminen henkilökohtaisemmaksi matalalla kynnyksellä, työpaikkatarjonta näkyviin
- Kasvollisen ja henkilökohtaisen palvelun toimivuus digitalisaation rinnalla
- Sekä nais- että miestyöpaikkojen luominen
- Koulutus suppeaa, korkea-asteen opiskelupaikkojen vähäisyys. Sitä kautta nuorten jääminen paikkakunnalle i ole onnistuntu.

Painoarvoa vähennetään tai poistetaan

- Miten mittaamme hankintapolitiikan yrittäjämyönteisyyttä? Taloudellinen vaikuttavuus paikallisesti merkittävin
- Tiedolla johtaminen osana strategiaa, onko itsestään selvyys? Perustuvatko päätökset viimeisimpään tietoon => otsikoksi Digitalisaation hyödyntäminen tms.
- Onko markkinoinnin painopiste jatkossa Ylä-Savossa vai muualla Suomessa?
- Lainamäärän pitäminen alle keskiarvon on haasteellinen SOTE -kiinteistöjen ja investointiohjelman myötä
- Turhan työn poistaminen:
 - Mikä on kaupungin ydintehtävä
 - Organisaatorakenteen tarkentaminen tehtävän mukaiseksi
 - Digitaalisuus: tietojärjestelmien päivittäminen nykyaikaan, helppo- ja monikäyttöisyys
- Valtakunnallisesti vetovoimainen koulutuskaupunki on ylisanoja, riittäisikö seudullisesti?

Ilmiöt ja kehityssuunnat

- Julkisen talouden tuleva näkymä on haasteellinen
- Ikärakenteen muutoksen isoimmat haasteet vielä edessä: palvelut, järjestöt jne
- Hyvinvointialueen päätösten vaikutus alueelle, miten jatkossa esim ennaltaehkäisevä terveydenhuolto
- Vihreä siirtymä ja ilmastotavoitteiden merkityksen kasvu, ilmastomuutokseen varautuminen
- Työmarkkinoiden muutos – arvojen muutos, työvoiman saatavuus
- Elinvoima-asioiden painoarvon kasvu TE-palveluiden myötä
- Elinkeinorakenne tulee laaja-alaisemmaksi, vihreän siirtymän vaikutukset
- SOTE-kiinteistöihin liittyvät riskit kaupungin taloudelle – miten palvelut jatkossa?
- Etätyön lisääntyminen ja vaikutus toimihenkilöiden sijoittumiseen paikkakunnalle
- Työperäisen maahanmuuton kasvu ja eri kansallisuuksien asettautumisen haasteet
- Hakeudutaan isoihin kaupunkeihin (lisälmeä suurepiin)

Päivitykset kaupunkistrategiaan

- Toimintaympäristö: Päivitetty TE uudistuksen aloitus 2025, lisätty tuleva valtionosuusuudistus aikataulu 2027 lokakuun tiedon mukaan ja puhtaan energian hankkeet tärkeinä avauksina
- Strategiset ohjelmat: muutettu ”Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen” muotoon ”Digitalisaation hyödyntäminen”. Muut ennallaan.
- Visio, toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet ennallaan
- Strategiset teemat:
 - Insiproiva Iisalmi: poistettu sana ”valtakunnallisesti” kohdasta 5,
 - Kestävä kuntatalous: poistettu tavoite ”Asukaskohtainen lainamäärä ja vastuut ovat alle kuntien keskiarvon”, muutettu hankintatoiminnan tavoite muotoon ” Hankintatoimintaa kehitetään tiiviissä yhteistyössä paikallisen yrityskentän kanssa”
 - Digitalisaation hyödyntäminen: lisätty tekoäly kohtaan 1
 - Muut ennallaan
- Strategian toteuttaminen: Lautakuntien tulee ottaa valtuustoseminaarissa nostetut kehityskohteet huomioon talousarviosuunnitelmissa ja -tavoitteissa

